

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-ADVERTISING

Time : 03 hrs

Max. Marks. 100

Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

Q.1 A) **Fill in the blanks: (ANY TEN)** [10]

रिक्त जागा भरा: (कोणतेही दहा)

1) _____ advertising has a longer life.

- A) TV B) Newspaper
C) Internet D) Magazine

_____ जाहिरातींचे आयुष्य जास्त असते.

- A) टीव्ही B) वर्तमानपत्र
C) इंटरनेट D) मासिक

2) _____ are ads displayed on a results page of a search engine.

- A) Banners B) Buttons
C) Meta D) Websites

_____ या शोध इंजिनच्या परिणाम पृष्ठावर प्रदर्शित केलेल्या जाहिराती आहेत.

- A) बॅनर B) बटणे
C) मेटा D) वेबसाइट्स

3) _____ is also known as aerial advertising.

- A) Hoarding B) Sandwichman
C) Car Cards D) Hot Air balloons

_____ हे हवाई जाहिरात म्हणूनही ओळखले जाते.

- A) होर्डिंग B) सँडविचमन
C) कार कार्ड D) हॉट एअर फुगे

4) _____ refers to conceiving a new idea.

- A) Creativity B) Flexibility
C) Methodablity D) Practicality

_____ नवीन कल्पना संकल्पना संदर्भित करते.

- A) सर्जनशीलता B) लवचिकता
C) पद्धतशीरता D) व्यावहारिकता

(P.T.O)

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-ADVERTISING

- 5) ___ is the central idea of an ad campaign.
A) Creative Brief B) Creative Pitch
C) Theme D) Headline
- ___ ही जाहिरात मोहिमेची मध्यवर्ती कल्पना आहे.
A) क्रिएटिव्ह ब्रीफ B) क्रिएटिव्ह पिच
C) थीम D) हेडलाइन
- 6) The ___ stage for HIP refers to creating interest and desire for the product.
A) affective B) conative
C) cognitive D) superlative
- HIP साठी ___ टप्पा म्हणजे उत्पादनाची आवड आणि इच्छा निर्माण करणे होय.
A) प्रभावी B) संप्रेरक
C) संज्ञानात्मक D) उत्कृष्ट
- 7) ___ are calculated by multiplying frequency by reach.
A) TRPs B) GRPs
C) Scoring points D) Continuity
- ___ ची गणना पोहोच आणि वारंवारीता यांचा गुणाकार करून केली जाते.
A) टीआरपी B) जीआरपी
C) स्कोअरिंग पॉइंट D) सातत्य
- 8) In ___ scheduling the advertising is done heavily for a particular period and the remaining ad budget is spent during the rest of the year.
A) bursting B) flighting
C) pulsing D) seasonal
- ___ जाहिरात शेड्यूल मध्ये एका कालावधीत मोठ्या प्रमाणात खर्च केले जाते आणि उर्वरित बजेट वर्षभरात जाहिरातींवर खर्च केले जाते.
A) फुटणे B) उडणे
C) स्पंदन D) हंगामी
- 9) ___ method of budget considers the percentage of sale of last year.
A) Task B) Arbitrary
C) Fixed Guidelines D) All you can afford
- अर्थसंकल्पाची ___ पद्धत मागील वर्षाच्या विक्रीची टक्केवारी विचारात घेते.
A) कार्य B) अनियंत्रित
C) निश्चित मार्गदर्शक तत्वे D) तुम्हाला परवडणारे सर्व

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-ADVERTISING

- 10) _____ copy is also known as reason why copy.
A) Soft sell B) Hard Sell
C) Testimonial D) Topical
_____ कॉपी ही कारण कॉपी म्हणून देखील ओळखले जाते.
A) सॉफ्ट सेल B) हार्ड सेल
C) प्रशंसापत्र D) स्थानिक
- 11) _____ tests are conducted after the ads are run in the media.
A) Pre B) Post
C) Screen D) Running
माध्यमात जाहिराती चालवल्यानंतर _____ चाचण्या घेतल्या जातात.
A) पूर्व B) पोस्ट
C) स्क्रीन D) चालू
- 12) _____ helps to overcome language barrier.
A) Logo B) Slogan
C) Illustration D) Tagline
_____ भाषेच्या अडथळ्यावर मात करण्यास मदत करते.
A) लोगो B) स्लोगन
C) चित्रण D) टॅगलाइन

B) **State whether following statements are TRUE or FALSE: (ANY TEN)**

[10]

खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत ते सांगा: (कोणतेही दहा)

- 1) Car cards are placed outside the vehicle.
कार कार्ड वाहनाच्या बाहेर असतात.
- 2) ABC audit the circulation figure of its member publishers.
एबिसी त्याच्या सदस्य प्रकाशकांच्या अभिसरण आकृतीचे ऑडिट करते.
- 3) Newspaper is a form of indoor advertising.
वर्तमानपत्र हे घरातील जाहिरातीचा एक प्रकार आहे.
- 4) Demographics include lifestyle and personality traits.
लोकसंख्याशास्त्रामध्ये जीवनशैली आणि व्यक्तिमत्व वैशिष्ट्ये समाविष्ट आहेत.
- 5) "Kuch accha ho jaye" is the communication theme of Surf Excel.
"कुछ अच्छा हो जाए" ही सर्फ एक्सेलची कम्युनिकेशन थीम आहे.
- 6) A theme is a series of ads that share a common idea.
थीम ही जाहिरातींची मालिका आहे जी एक सामान्य कल्पना सामायिक करते.
- 7) Pride is one of the important selling points of a luxury product.
चैनीच्या वस्तूचा अभिमान हा एक महत्वाचा विक्री बिंदू आहे.

(P.T.O)

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-ADVERTISING

- 8) Creative brief is prepared by advertisers.
जाहिरातकारांद्वारे एक सर्जनशील संक्षिप्त माहिती तयार केली जाते.
- 9) Celebrity endorsed products are always a success in the market.
ख्यातनाम व्यक्तीनी मान्यता दिलेली उत्पादने बाजारात नेहमीच यशस्वी होतात.
- 10) Headline is the topline in the ad.
'मथळा' ही जाहिरातीतील शिर्षक ओळ आहे.
- 11) Readership test is developed by Daniel Starch in the U.S.A.
वाचक चाचणी यू.एस.ए.मधील डॅनियल स्टार्चने विकसित केली आहे.
- 12) Testimonial means statement by a professional.
प्रशंसापत्र म्हणजे एखाद्या व्यावसायिकाने केलेले विधान.

Q.2

Answer ANY TWO of the following:

[15]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Explain the advantages of outdoor advertising.
बाह्य जाहिरातींचे फायदे स्पष्ट करा.
- B) Discuss the various forms of digital advertising.
डिजिटल जाहिरातींच्या विविध स्वरूपांची चर्चा करा.
- C) Bring out a comparative evaluation of television and newspaper advertising.
दूरदर्शन आणि वर्तमानपत्रातील जाहिरातींचे तुलनात्मक मूल्यमापन करा.

Q.3

Answer ANY TWO of the following:

[15]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Elucidates the factors to be considered in advertising media selection.
जाहिरात माध्यम निवडीमध्ये विचारात घेतले जाणारे घटक स्पष्ट करा.
- B) Elaborate the methods of setting advertising budget.
जाहिरात अंदाजपत्रक तयार करण्याच्या पद्धती विस्तृत करा.
- C) Enumerate the steps in media planning.
माध्यम नियोजनातील पायऱ्या स्पष्ट करा.

Q.4

Answer ANY TWO of the following:

[15]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Discuss the types of endorsers used in advertising.
जाहिरातींमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या अनुमोदकांच्या प्रकारांवर चर्चा करा.
- B) Explain the various buying motives.
खरेदीचे विविध हेतू स्पष्ट करा.

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-ADVERTISING

- C) Distinguish between HIP and LIP.
उच्च सहभाग उत्पादन आणि कमी सहभाग उत्पादन मध्ये फरक करा.

Q.5 **Answer ANY TWO of the following:** [15]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) What are the elements of a good copy in advertising.
जाहिरातींमधील चांगल्या प्रतीचे घटक कोणते आहेत ते सांगा.
- B) Discuss the principles of a good layout in advertising.
जाहिरातीतील चांगल्या मांडणीच्या तत्वांची चर्चा करा.
- C) Elucidate the objectives of testing advertising effectiveness.
जाहिरात परिणामकारकता चाचणीची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

Q.6 **Write short notes: (ANY FOUR)** [20]

कोणत्याही चार वर टीपा लिहा:

- A) Projective Techniques
प्रोजेक्टिव्ह तंत्र
- B) Illustration
चित्रण
- C) Appeals in advertising
जाहिरातींमध्ये आवाहन
- D) ABC
एबिसी
- E) DOORDARSHAN Code
दूरदर्शन कोड
- F) Media Scheduling strategies
माध्यम वेळापत्रक धोरण

ॐॐॐॐॐॐॐ

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-ECONOMICS-II

Time : 03 hrs

Max. Marks. 100

- Note : 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Explain the causes and effects of economic depression.
आर्थिक मंदीची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा
- B) Explain the measures introduced by the Central Bank to control inflation in India.
भारतातील महागाई नियंत्रित करण्यासाठी सेंट्रल बँकेने सुरु केलेल्या उपाययोजना स्पष्ट करा.
- C) Discuss the relationship between unemployment and inflation.
बेरोजगारी आणि महागाई यांच्यातील संबंधांची चर्चा करा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Discuss the various objectives of monetary policy.
चलनविषयक धोरणाच्या विविध उद्दिष्टांची चर्चा करा.
- B) Explain the role of fiscal policy in developing countries.
विकसनशील देशांमधील वित्तीय धोरणाची भूमिका स्पष्ट करा.
- C) Explain the various instruments of fiscal policy.
राजकोषीय धोरणाची विविध साधने स्पष्ट करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Explain equilibrium in the goods market using the IS curve.
IS वक्र वापरून वस्तूंच्या बाजारपेठेतील समतोल स्पष्ट करा.
- B) Explain shifts of the LM curve.
LM वक्रातील स्थित्यंतर (shifts) स्पष्ट करा.
- C) Why does the IS curve slope downwards?
IS वक्र खालच्या दिशेने का सरकतो?

(P.T.O)

Q.4

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Explain the Structure of Balance of Payments (BOP).
देशाच्या जमाखर्चाच्या ताळेबंद (BOP) ची रचना स्पष्ट करा.
- B) Explain the determination of equilibrium exchange rate in foreign exchange market.
परकीय चलन बाजारातील समतोल विनिमय दराचे निर्धारण स्पष्ट करा.
- C) Bring out the arguments for and against fixed exchange rate.
स्थिर विनिमय दराच्या बाजूने आणि विरुद्ध युक्तिवाद करा.

Q.5

Write short notes: (ANY TWO)

[20]

कोणत्याही दोन वर टीपा लिहा:

- A) Types of exchange rate policies
विनिमय दर धोरणांचे प्रकार
- B) Effects of inflation
महागाईचे परिणाम
- C) Selective credit control measures
गुणात्मक क्रेडिट नियंत्रण उपाय
- D) Derivation of LM curve
LM वक्र ची व्युत्पत्ती

०३१०•१००३

Note : 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

3) Give statistical data with charts and examples wherever necessary.

आवश्यक तेथे तक्ते / आलेख व उदाहरणाच्या सहाय्याने सांख्यिकीय माहिती द्या.

Q.1

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

A) Explain trends in National income and per capita income of India since 1991.

१९९१ पासून भारताच्या राष्ट्रीय उत्पन्न आणि दरडोई उत्पन्न यातील प्रवृत्ति / कल स्पष्ट करा.

B) What are the various types of unemployment in India?

भारतातील बेरोजगारीचे विविध प्रकार कोणते आहेत?

C) Read the paragraph below and answer the following questions:

Arjun is a resident from a poor family of a village. He is a beneficiary of one of the government's schemes which is based on 100 days of guaranteed unskilled wage employment in every financial year. He receives Rs.120 per day from public work at the statutory minimum wage. Whereas Princy is educated and may not be from poor family but she faces severe difficulties in finding gainful employment. She wants to get help from the government to set up a tiny stationery shop.

i. Identify the employment schemes being described in the paragraph above.

ii. Under which scheme will Princy apply for assistance and why?

खालील उतारा वाचा आणि दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

अर्जुन हा खेड्यातील एक गरीब रहिवासी आहे. तो सरकारच्या एका योजनेचा लाभार्थी असून सदर योजना प्रति वित्तीय वर्षात १०० दिवस अकुशल रोजगार वेतन प्राप्तिची हमी देते. वैधानिक किमान वेतनानुसार सरकारी कामापासून त्याला प्रति दिन रुपये १२० मिळतात. या उलट प्रिन्सी सुशिक्षित आहे आणि कदाचित ती गरीब कुटुंबातील नाही. परंतु तिला लाभदायक रोजगार मिळवण्यासाठी कठिण अडचणींना तोंड द्यावे लागते. एक छोटे शैक्षणिक वस्तूचे दुकान मांडण्यासाठी / सुरु करण्यासाठी तिला शासनाकडून मदत हवी आहे.

१. वरील उताऱ्यामध्ये वर्णन केलेल्या रोजगाराच्या योजना ओळखा.

२. कोणत्या योजनेअंतर्गत प्रिन्सी सरकारी मदतीसाठी अर्ज करेल? आणि का?

Q.2

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

A) Examine the contribution of agriculture to the development of Indian economy.

भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या विकासामध्ये कृषी क्षेत्राच्या योगदानाचे परिक्षण करा.

(P.T.O)

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-ECONOMICS-III

- B) Discuss the main sources of institutional finance for the agricultural sector.
कृषी क्षेत्रासाठी संस्थात्मक वित्तपुरवठ्याच्या प्रमुख स्रोतांची चर्चा करा.
- C) Explain the government measures to stabilize agricultural prices.
शेतमालाच्या किमती स्थिर करण्यासाठी सरकारी उपाययोजना स्पष्ट करा.

Q.3

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) What are the main features of new industrial policy of 1991?
१९९१च्या नवीन औद्योगिक धोरणाची मुख्य वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
- B) Explain the significance of MSMEs sector in economic development of India.
भारताच्या आर्थिक विकासात सुक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योग (MSMEs) क्षेत्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- C) Discuss the various merits of FDI to the host country.
यजमान / आपल्या (Host) देशाला होणाऱ्या प्रत्यक्ष विदेशी गुंतवणुकीच्या (FDI) फायद्यांची चर्चा करा.

Q.4

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Discuss the role of service sector in Indian economy.
भारतीय अर्थव्यवस्थेतील सेवा क्षेत्राच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- B) Explain various obstacles faced by the Indian health care sector.
भारतीय आरोग्य सेवा क्षेत्राला भेडसावणारे विविध अडथळे स्पष्ट करा.
- C) What steps has government taken to boost the tourism industry in India?
भारतातील पर्यटन उद्योगाला चालना देण्यासाठी सरकारने कोणती पावले उचलली आहेत?

Q.5

Write short answers on ANY TWO of the following: -

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर थोडक्यात उत्तरे लिहा :-

- A) Structure of Indian economy.
भारतीय अर्थव्यवस्थेची संरचना.
- B) Advantages and disadvantages of organic farming.
सॅद्रिय (organic) शेती पद्धतीचे फायदे आणि तोटे.
- C) Skill India programme.
कुशल भारत कार्यक्रम.
- D) Current features of IT industry in India.
भारतातील माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाची प्रचलित वैशिष्ट्ये.

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-HISTORY-II

Time : 03 hrs

Max. Marks. 100

Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

A) Examine the principles and reforms introduced by Kemal Pasha in Turkey.

केमाल पाशा यांनी तुर्कीमध्ये मांडलेली तत्वे आणि सुधारणा तपासा.

B) State the diverse reforms of Reza Shah.

रझा शाहच्या विविध सुधारणा सांगा.

C) Describe the phases of the Zionist Movement.

झिओनिस्ट चळवळीच्या टप्प्यांचे वर्णन करा.

Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

A) Explain the features of Fascism and state under Mussolini.

फॅसिझम आणि मुसोलिनी अंतर्गत राज्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

B) Review the Nazi policy of Hitler Germany with special reference to the Jews.

ज्यूंच्या विशेष संदर्भात हिटलरच्या जर्मनीच्या नाझी धोरणाचा आढावा घ्या.

C) Investigate the reasons for the rise of Militarism in Japan.

जपानमधील सैन्यवादाच्या उदयाची कारणे तपासा.

Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

A) Evaluate the causes and circumstance of the WWII?

WWII ची कारणे आणि परिस्थितीचे मूल्यांकन करा?

B) Assess the Atlantic Charter.

अटलांटिक चार्टरचे मूल्यांकन करा.

C) Describe the organisational structure of the UNO.

UNO च्या संघटनात्मक रचनेचे वर्णन करा.

(P.T.O)

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-HISTORY-II

Q.4 Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Evaluate the role of Sun Yat Sen and his three principles.
सन यत सेन यांची भूमिका आणि त्यांच्या तीन तत्वांचे मूल्यमापन करा.
- B) Explain the Non-Cooperation Movement? Why did Mahatma Gandhi call off Non-Cooperation Movement?
असहकार चळवळ स्पष्ट करा? महात्मा गांधींनी असहकार आंदोलन का मागे घेतले?
- C) Trace the rise of Sukarno as a leader of Indonesia.
इंडोनेशियाचा नेता म्हणून सुकर्णोच्या उदयाचा मागोवा घ्या.

Q.5 Write Short Notes: (ANY TWO)

[20]

कोणत्याही दोन वर टीपा लिहा:

- A) Foreign Policy of Kemal Pasha
केमाल पाशाचे परकीय धोरण
- B) Early Life of Hitler.
हिटलरचे प्रारंभिक जीवन.
- C) Effects of the Second World War.
दुसऱ्या महायुद्धाचे परिणाम.
- D) Mahatma Gandhi and his Ideology
महात्मा गांधी आणि त्यांची विचारधारा

ॐ १०८२

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-HISTORY-III

Time : 03 hrs

Max. Marks. 100

Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

A) Describe the rise of Chandragupta Maurya.

चंद्रगुप्त मौर्यच्या उदयाचे वर्णन करा.

B) Write a note on the central administration of the Mauryas.

मौर्यांच्या मध्यवर्ती कारभारावर टीप लिहा.

C) Examine the territorial expansion of Pushyamitra Sunga.

पुष्यमित्र सुंगाच्या प्रादेशिक विस्ताराचे परीक्षण करा.

Q.2 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

A) Review the military victories of Samudragupta.

समुद्रगुप्ताच्या लष्करी विजयांचे पुनरावलोकन करा.

B) Explicate the Gupta's Central Administration.

गुप्त यांच्या केंद्रीय प्रशासनाचे स्पष्टीकरण द्या.

C) Discuss the diverse range of progress made during the Guptas.

गुप्तांच्या काळात झालेल्या विविध प्रगतीची चर्चा करा.

Q.3 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

A) Narrate the religious policy of Harshavardhana.

हर्षवर्धनचे धार्मिक धोरण विषद करा.

B) Sketch the rise of any four Rajput dynasties.

कोणत्याही चार राजपूत राजवंशांच्या उदयाचे रेखाटन करा.

C) Critically recount the Arab Invasion of Sindh.

सिंधवरील अरबांच्या आक्रमणाचे समालोचन करा.

(P.T.O)

Q.4 Attempt ANY TWO out of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Review the political expansion of Pulakesin II.
पुलकेसिन दुसऱ्याच्या राजकीय विस्ताराचे पुनरावलोकन करा.
- B) Evaluate the political history of the Chola ruler- Rajendra I.
चोल शासक - राजेंद्र - प्रथम यांच्या राजकीय इतिहासाचे मूल्यमापन करा.
- C) Describe the cross-cultural linkages of India and South East Asia.
भारत आणि दक्षिण पूर्व आशिया यांच्यातील परस्पर-सांस्कृतिक संबंधांचे वर्णन करा.

Q.5 Write Short Notes: (ANY TWO)

[20]

कोणत्याही दोन वर टीपा लिहा:

- A) Emperor Ashoka
सम्राट अशोक
- B) Chandragupta (Vikramaditya) II
चंद्रगुप्त - दुसरा (विक्रमादित्य)
- C) Early career of Harshavardhana
हर्षवर्धनची सुरुवातीची कारकीर्द
- D) Mahendrarvarman I and Narsimhavarman I
महेंद्रवर्मन पहिला आणि नरसिंहवर्मन पहिला

Note: 1) ALL questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) Each question carry equal marks.

प्रत्येक प्रश्नाला समान गुण आहेत.

Q.1

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) What do you understand by Anarchism? Discuss in detail.
अराजकतावाद तुम्हाला काय समजते? त्यावर सविस्तर चर्चा करा.
- B) Discuss the main principles of Liberalism.
उदारमतवादाच्या मुख्य तत्वांची चर्चा करा.
- C) Elucidate the three main goals of Socialism.
समाजवादाची तीन मुख्य उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

Q.2

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Explain the negative and positive dimensions of liberty.
स्वातंत्र्याचे नकारात्मक आणि सकारात्मक परिमाण स्पष्ट करा
- B) What is the third concept of liberty given by Pettit & Skinner?
पेटिट आणि स्किनर यांनी दिलेली स्वातंत्र्याची तिसरी संकल्पना काय आहे?
- C) Discuss the civil disobedience movement.
सविनय कायदेभंग चळवळीची चर्चा करा.

Q.3

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Discuss the concept of equality and its various types.
समानतेची संकल्पना आणि तिचे विविध प्रकार यांची चर्चा करा.
- B) Differentiate between equality and equity with relevant examples.
संबंधित उदाहरणांसह समानता आणि निःपक्षपात यांच्यात फरक करा.
- C) Elaborate on the Gandhian vision of Sarvodaya and its principles.
सर्वोदयाची गांधीवादी दृष्टी आणि त्याची तत्वे विशद करा.

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-PHILOSOPHY-II

Q.4

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Discuss Dr. B.R. Ambedkar's role in promoting social justice in the Indian society.
भारतीय समाजात सामाजिक न्यायाला चालना देण्यासाठी डॉ. बी.आर. आंबेडकरांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- B) Explain the concept of justice in Philosophy with reference to its principles.
तत्त्वज्ञानातील न्यायाची संकल्पना त्याच्या तत्वांच्या संदर्भात स्पष्ट करा.
- C) Explain Plato's concept of Justice.
प्लेटोची न्याय संकल्पना स्पष्ट करा.

Q.5

Write a note on: (ANY TWO)

[20]

कोणत्याही दोन वर टीपा लिहा:

- A) Cosmopolitanism
कॉस्मोपॉलिटनिझम
- B) Political liberty
राजकीय स्वातंत्र्य
- C) Bhoodan movement
भूदान चळवळ
- D) Types of justice
न्यायाचे प्रकार

०३१०१८०२

Note: 1) ALL questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) Each question carry equal marks.

प्रत्येक प्रश्नाला समान गुण आहेत.

Q.1 Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Critically evaluate the epistemology and ethics of Sophists.
सोफिस्टच्या ज्ञानशास्त्र आणि नीतिशास्त्राचे गंभीरपणे मूल्यांकन करा.
- B) Elaborate on the problem of change by Parmenides & Heraclites.
परमेनाइड्स आणि हेराक्लाइट्सच्या बदलाच्या समस्येवर विस्तृत चर्चा करा.
- C) Discuss the contribution of Natural Philosophers. (Thales, Anaximander, Anaximenes)
नैसर्गिक तत्त्वज्ञांच्या योगदानाची चर्चा करा. (थेल्स, अँनाक्सिमॅंडर, अँनाक्सिमेनेस)

Q.2 Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Discuss the Socratic method in detail. Elaborate on its characteristics.
सॉक्रेटिक पद्धतीची तपशीलवार चर्चा करा. त्याची वैशिष्ट्ये विस्तृत करा.
- B) Discuss in detail Plato's theory of knowledge.
प्लेटोच्या ज्ञानाच्या सिद्धांताची सविस्तर चर्चा करा
- C) Critically analyse the philosophical understanding of sense perception.
इंद्रिय आकलनाच्या तात्विक आकलनाचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.

Q.3 Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) What do you understand by Aristotle's theory of causation? Explain with the example of any object of your choice.
अॅरिस्टॉटलच्या कार्यकारणभावाच्या सिद्धांतावरून तुम्हाला काय समजले? तुमच्या आवडीच्या कोणत्याही विरोधाचे/ आक्षेपाचे (object) उदाहरण देऊन स्पष्ट करा.
- B) Differentiate between Aristotle's theory of potentiality from that of actuality.
अॅरिस्टॉटलच्या संभाव्यतेच्या सिद्धांतामध्ये वास्तविकतेपासून फरक स्पष्ट करा.
- C) Explain form & matter according to Aristotle.
अॅरिस्टॉटलनुसार फॉर्म आणि विषय (matter) स्पष्ट करा.

(P.T.O)

Q.4 Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Discuss the relation between Reason and Faith as explained by Peter Abelard.
पीटर अबेलाईने स्पष्ट केल्याप्रमाणे कारण आणि विश्वास यांच्यातील संबंधांची चर्चा करा.
- B) Elaborate on Philosophy and Theology according to Moses Maimonides.
मोझेस मायमोनाइड्सच्या मते तत्वज्ञान आणि धर्मशास्त्रावर विस्तृत करा.
- C) According to Islamic Philosophy describe Mu'tazilites school of reason.
इस्लामिक तत्वज्ञानानुसार मुताझिलाइट्सच्या कारणाचे वर्णन करा.

Q.5 Write a note on: (ANY TWO)

[20]

कोणत्याही दोन वर टीपा लिहा:

- A) Idea of pluralists
बहुवचनवाद्यांची कल्पना
- B) Socratic Ethics
सॉक्रेटिक नीतिशास्त्र
- C) Empiricism
अनुभववाद
- D) Asharites Theology
अशराइट्स धर्मशास्त्र

ॐॐॐॐॐॐ

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- Q.1 **Attempt ANY TWO from the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Discuss the concept and features of rights in detail.
अधिकारांची संकल्पना आणि वैशिष्ट्यांविषयी तपशीलवार चर्चा करा.
- B) Bring out the classification of rights in detail.
अधिकारांचे तपशीलवार वर्गिकरण करा.
- C) Discuss the theory of natural rights and it's criticism.
नैसर्गिक हक्कांचा सिद्धांत आणि त्यावरील टीकेची चर्चा करा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO from the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Define equality. Explain its meaning and features in detail.
समानतेची व्याख्या करा. त्याचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये तपशीलवार स्पष्ट करा.
- B) Write a note on social justice and political justice.
सामाजिक न्याय आणि राजकीय न्याय यावर सविस्तर टिपण लिहा.
- C) Discuss the various types of equality.
समानतेच्या विविध प्रकारावर चर्चा करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO from the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Describe the various challenges to democracy in India.
भारतातील लोकशाही समोरील विविध आव्हानांचे वर्णन करा.
- B) Describe the essential safeguards of liberty.
स्वातंत्र्याकरिताचे आवश्यक संरक्षणांचे वर्णन करा.
- C) Explain the aims and major characteristics of participatory democracy.
सहभागकारी लोकशाहीची उद्दीष्टे आणि प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO from the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Describe the Marxists principle of 'dictatorship of the proletariat' and 'Revolution'.
'सर्वहारावादी हुकूमशाही' आणि क्रांती' या मार्क्सवादी तत्त्वाचे वर्णन करा.
- B) Explain the basic tenets of Fascism.
फॅसिस्टवादाची मूलभूत तत्त्वे स्पष्ट करा.

C) Describe the origin and development of Feminism.

स्त्रीवादाची उत्पत्ती आणि विकास यांचे वर्णन करा.

Q.5

Write short notes: (ANY FOUR)

[20]

कोणत्याही चार वर टीपा लिहा:

A) Legal theory of rights

अधिकाराचा कायदेशीर सिद्धांत

B) Distributive Justice

वितरणात्मक न्याय

C) Three waves of Feminism

स्त्रीवादाच्या तीन लाटा

D) Historical theory of rights

अधिकाराचा ऐतिहासिक सिद्धांत

E) Negative rights

नकारात्मक अधिकार

F) Elite theory of democracy

लोकशाहीचा अभिजनवादी सिद्धांत

G) Safeguards of democracy

लोकशाहीचे संरक्षणात्मक उपाय

ॐ ११ २०२३

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- Q.1 **Attempt ANY TWO from the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Describe the salient features of the Indian administrative system.
भारतीय प्रशासकीय यंत्रणेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- B) Explain the role and functions of the district collector.
जिल्हाधिकार्यांची भूमिका व कार्ये स्पष्ट करा.
- C) Explain the constitutional context of administration in India.
भारतातील प्रशासनाचा घटनात्मक संदर्भ स्पष्ट करा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO from the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Explain the existing Legal Framework for Civil Services and Recruitment Agencies.
नागरी सेवा आणि भरती करीता विद्यमान कायदेशीर तरतुदी स्पष्ट करा.
- B) Describe the various types of training for the IAS, IPS, IFS and the I.A. and A.S.
आय ए एस, आय पी एस, आय एफ एस आणि आय. ए. आणि ए. एस. करीता विविध प्रकारच्या प्रशिक्षणांचे वर्णन करा.
- C) Describe the constitutional provision, composition, appointment and tenure of the UPSC.
केंद्रीय लोकसेवा आयोग ची घटनात्मक तरतूद, रचना, सदस्य नियुक्ती आणि कार्यकाळ याचे वर्णन करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO from the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Describe the process of preparation of the union budget.
केंद्रीय अर्थसंकल्प तयार करण्याच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- B) Discuss the enactment of the Budget in detail.
अर्थसंकल्पाच्या अंमलबजावणीची सविस्तर चर्चा करा.
- C) Write notes on Estimates Committee and Public Accounts Committee.
अंदाज समिती आणि लोकलेखा समितीवर टिपा लिहा.

Q.4

Attempt ANY TWO from the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Discuss the measures to combat administrative corruption.
प्रशासकीय भ्रष्टाचाराचा मुकाबला करण्याच्या उपायांवर चर्चा करा.
- B) Discuss the structure, jurisdiction and powers of the Lokpal in India.
भारतातील लोकपालाची रचना अधिकार क्षेत्र आणि अधिकार यांची चर्चा करा
- C) Describe the appointment and jurisdiction of the Lokayukta.
लोकायुक्तांची नियुक्ती आणि अधिकार क्षेत्राचे वर्णन करा.

Q.5

Write short notes: (ANY FOUR)

[20]

कोणत्याही चार वर टीपा लिहा:

- A) Committee on Public Undertakings
सार्वजनिक उपक्रम समिती
- B) YASHADA
यशदा
- C) Maharashtra Public Service Commission
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
- D) Objectives of training
प्रशिक्षणाची उद्दिष्टे
- E) Changing role of the district collector
जिल्हाधिकाऱ्यांची बदलती भूमिका
- F) Central vigilance commission
केंद्रीय दक्षता आयोग

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) All questions have internal option.
सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय आहेत.
4) Draw neat diagrams, flowcharts wherever necessary.
आवश्यक तिथे सुबक आकृत्या काढा.

Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Describe the concept of modern racism and explain the importance of measuring implicit racial prejudice/ attitudes.
आधुनिक वंशवादाच्या संकल्पनेचे वर्णन करा आणि निहित वांशिक पूर्वग्रह/वृत्ती मोजण्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- B) Explain the gender stereotypes and how they are manifested in day to day life?
लिंग आकृतीबंध (stereotype) आणि ते दैनंदिन जीवनात कसे प्रकट होतात ते स्पष्ट करा?
- C) Explain origins of prejudice
पूर्वग्रहांची उत्पत्ती स्पष्ट करा.

Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Define Conformity and explain how social norms emerge and what are the foundations of Conformity.
अनुसारीतेची व्याख्या करा आणि सामाजिक नियम कसे उदयास येतात आणि अनुरूपतेचे निर्धारक घटक कोणते? ते मांडा.
- B) Describe the compliance tactics based on Friendship and liking and explain the effectiveness of tactics.
अनुपालनाची व्याख्या करा आणि मैत्री आणि आवडीवर आधारित डावपेचांचे वर्णन करा आणि डावपेचांची प्रभावीता स्पष्ट करा.
- C) Explain the reasons for destructive obedience.
विनाशकारी आज्ञाधारकतेची कारणे स्पष्ट करा.

Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Define prosocial behavior and describe following motives for doing prosocial behavior – negative state relief, empathetic joy, kin selection theory.
समाजाभिमुख वर्तन परिभाषित करा आणि समाजाभिमुख वर्तन करण्याच्या खालील प्रेरणा सिद्धांतांचे वर्णन करा - नकारात्मक भावा पासून सुटका, सहानुभूतीपूर्ण आनंद, नातेनिवड सिद्धांत.
- B) How social exclusion and feelings of anonymity leads to reduction in helping?
सामाजिक बहिष्कार आणि निनावीपणाची भावना मदत करण्याची प्रवृत्ती कशी कमी करते?

(P.T.O)

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-PSYCHOLOGY-II

- C) Describe the steps in deciding whether to help – or not.
मदत करायची की नाही हे ठरवण्याच्या पायऱ्यांचे वर्णन करा.

Q.4

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Describe the general aggression model (GAM) in detail.
सामान्य आक्रमकता मॉडेल (GAM) चे तपशीलवार वर्णन करा.
- B) Explain the impact viewing violent films, television, and playing violent video games on aggressive behavior.
आक्रमक वर्तनावर हिंसक चित्रपट, दूरदर्शन पाहणे आणि हिंसक व्हिडिओ गेम खेळण्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- C) Explain the situational determinants of aggression.
आक्रमकतेचे परिस्थितीजन्य निर्धारक स्पष्ट करा.

Q.5

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) **Write short notes on** – 1. Singalism, 2. Responses to those who speak about discrimination
टिपा लिहा – 1. एकलवाद, 2. भेदभावाबद्दल बोलणाऱ्यांना प्रतिसाद
- B) Describe several forms of unintentional social influence.
अनावधानाने होणाऱ्या सामाजिक प्रभावाच्या अनेक प्रकारांचे वर्णन करा.
- C) Write short notes on – Crowdfunding, Diffusion of responsibility.
क्राउडफंडिंग, जबाबदारीचा प्रसार यावर टिपा लिहा.
- D) Describe following techniques for prevention and control of aggression – 1) Punishment,
2) Self - regulation
आक्रमकता प्रतिबंध आणि नियंत्रणासाठी खालील तंत्रांचे वर्णन करा – 1) शिक्षा, 2) स्व-नियमन

०३१०•१००२

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) All questions have internal option.
सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय आहेत.
4) Draw neat diagrams, flowcharts wherever necessary.
आवश्यक तिथे सुबक आकृत्या काढा.

Q.1 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Describe the physical changes and changes in functioning of senses in middle adulthood.
मध्य प्रौढावस्थेतील शारीरिक बदल आणि इंद्रियांच्या कार्यातील बदलांचे वर्णन करा.
- B) What is the source of competence during adulthood? Explain the role of expertise in the competence during adulthood.
मध्य प्रौढावस्थेतील सक्षमतेचा स्त्रोत काय आहे? मध्य प्रौढावस्थेतील सक्षमतेमध्ये प्रभुत्वाची भूमिका स्पष्ट करा.
- C) Write a detailed note on sexuality in middle age men and women.
मध्यमवयीन पुरुष आणि स्त्रियांमधील लैंगिकतेवर तपशीलवार टीप लिहा.

Q.2 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Describe the concept of 'midlife crisis' and explain the nature of continuity in personality development during middle adulthood.
मध्यप्रौढावस्थेतील 'स्व प्रतिमा संकट' संकल्पनेचे वर्णन करा आणि मध्य प्रौढत्वादरम्यान व्यक्तिमत्त्व विकासात असणाऱ्या सातत्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- B) **Write short notes on:** 1) The sandwich generation 2) Becoming a Grandparent
टीपा लिहा: 1) सँडविच पिढी 2) आजी-आजोबा बनणे
- C) Summarize characteristics of work and career in middle adulthood.
मध्य प्रौढत्वातील काम आणि करिअरची वैशिष्ट्ये सारांशित करा.

Q.3 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Describe the general state of health of older people and to what disorders they are susceptible.
वृद्ध लोकांच्या आरोग्याच्या सामान्य स्थितीचे वर्णन करा आणि ते कोणत्या विकारांना बळी पडतात ते लिहा.
- B) Discuss in what ways memory does and does not decline in late adulthood.
प्रौढत्वाच्या उत्तरार्धात स्मरणशक्ती कशा प्रकारे कमी होते आणि कमी होत नाही याबद्दल चर्चा करा.

(P.T.O)

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-PSYCHOLOGY-III

- C) Identify the factors involved with life span and causes of death.
आयुर्मानावर परिणाम करणारे घटक आणि मृत्यू येण्यास कारणीभूत घटक मांडा.

Q.4

Attempt ANY TWO out of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Summarize following theories regarding continuity and change in personality during late adulthood –Levinson's final season, Neugarten's study, Life review and reminiscence.
प्रौढत्वाच्या उत्तरार्धात व्यक्तिमत्त्वातील सातत्य आणि बदलासंबंधी खालील सिद्धांतांचा सारांश द्या -
लेव्हिन्सनचा अंतिम काळ, न्यूगार्टेनचा अभ्यास, जीवन पुनरावलोकन आणि आठवण.
- B) Describe any three theories of successful aging.
यशस्वी वृद्धत्वाच्या कोणत्याही तीन सिद्धांतांचे वर्णन करा.
- C) Explain how marriages fair in late adulthood.
प्रौढत्वाच्या उत्तरार्धात विवाहाचे स्वरूप कसे असते ते स्पष्ट करा.

Q.5

Attempt ANY TWO out of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Describe how aging can affect reaction time and memory. How memory can be improved in middle adulthood?
वाढत्या वयाचा प्रतिक्रिया वेळ आणि स्मरणशक्तीवर कसा परिणाम होतो याचे वर्णन करा. मध्यम वयात स्मरणशक्ती कशी सुधारली जाऊ शकते?
- B) Write a detailed note on family violence in middle adulthood,
मध्यम वयातील कौटुंबिक हिंसाचारावर तपशीलवार टीप लिहा.
- C) Describe how senses are affected by aging.
वृद्धत्वामुळे इंद्रियांवर कसा परिणाम होतो याचे वर्णन करा.
- D) Explain how aging affects family relations.
वृद्धत्वाचा कौटुंबिक संबंधांवर कसा परिणाम होतो ते स्पष्ट करा.

०३१०•१००३

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-SOCIOLOGY-II

Time : 03 hrs

Max. Marks. 100

Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Define 'Development'. Write a detailed note on any 2 aspects of Development.
'विकास' ची व्याख्या करा. विकासाच्या कोणत्याही 2 पैलूवर तपशीलवार टीप लिहा.
- B) Define 'Modernisation' Write a detailed note on Smelser and Rostow's theory of Modernization.
'मॉडर्नायझेशन'ची व्याख्या करा स्मेलसर आणि रोस्टोच्या आधुनिकीकरणाच्या सिद्धांतावर तपशीलवार टीप लिहा.
- C) Write a detailed note on the theories of 'Dependency and Underdevelopment'.
'अवलंबित्व आणि अविकसितता' या सिद्धांतांवर तपशीलवार टीप लिहा.

Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Write a detailed note on the 'Subsistence Concept of Development' and 'Poverty as Relative Deprivation'.
'विकासाची निर्वाह संकल्पना' आणि 'सापेक्ष वंचितता म्हणून गरिबी' यावर तपशीलवार टीप लिहा.
- B) Write a detailed note on 'Human Development Index'.
'मानव विकास निर्देशांक' वर तपशीलवार टीप लिहा.
- C) Write a detailed note on 'Case Study' method.
'केस स्टडी' पद्धतीवर तपशीलवार टीप लिहा.

Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Write a detailed note on issues of land displacement' with a special emphasis on the 'Sardar Sarovar Project'.
'सरदार सरोवर प्रकल्प' वर विशेष भर देऊन 'जमीन विस्थापनाच्या समस्या' वर तपशीलवार टीप लिहा.
- B) How has the Forest Rights Act affected the Tribal Communities in India.
वन हक्क कायद्याचा भारतातील आदिवासी समुदायांवर कसा परिणाम झाला आहे?

(P.T.O)

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-SOCIOLOGY-II

- C) Write a detailed note on the 'Resistance movement in Jaitapur'.
'जैतापूरमधील प्रतिकार चळवळ' यावर सविस्तर टीप लिहा.

Q.4

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Write a detailed note on the 'Strategy for Sustainable Development in India'.
'भारतातील शाश्वत विकासाची रणनीती' यावर तपशीलवार टीप लिहा.
- B) Write a detailed note on 'Organic Farming'.
'सॅद्रिय शेती' वर सविस्तर टीप लिहा.
- C) Write a detailed note on the alternative approaches to development with a special emphasis on 'Ankoli village in Solapur'.
'सोलापूरमधील अंकोली गाव' या विषयावर विशेष भर देऊन विकासाच्या पर्यायी पद्धतींवर तपशीलवार टीप लिहा.

Q.5

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Parson's Neo Evolutionary Theory.
पार्सनचा निओ इव्होल्युशनरी थिअरी.
- B) The Basic Needs Strategy.
मूलभूत गरजा धोरण.
- C) Are development programmes meant to induce poverty?
विकास कार्यक्रम गरिबीला प्रवृत्त करण्यासाठी आहेत का?
- D) Alternative Sources for Biotic and Abiotic Resources.
जैविक आणि अजैविक संसाधनांसाठी पर्यायी स्रोत.

७५००४०२

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-SOCIOLOGY-III

Time : 03 hrs

Max. Marks. 100

Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Write a detailed note on the 'Functionalist Perspective on Media'.
'माध्यमांवरील कार्यवादी दृष्टीकोन' यावर तपशीलवार टिप लिहा.
- B) Write a detailed note on the 'Objectification of Women in Media'.
'माध्यमांमधील महिलांचे वस्तुनिष्ठीकरण' यावर सविस्तर टिप लिहा.
- C) Write a detailed note on the 'Gatekeepers of Media' with a special reference to 'Journalism'.
'पत्रकारिता'च्या विशेष संदर्भासह 'गेटकीपर्स ऑफ मीडिया' वर सविस्तर टिप लिहा.

Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Write a detailed note on the 'Right to 'Education''.
'शिक्षणाचा हक्क' यावर सविस्तर टिप लिहा.
- B) Write on the Critique of NEP with reference to 'Privatization of Higher Education'.
NEP संदर्भात 'उच्च शिक्षणाचे खाजगीकरण' यावर समालोचन लिहा.
- C) Write a detailed note on 'New Trends in the Education System 'with reference to MOOCs.
MOOCs च्या संदर्भात 'शिक्षण प्रणालीतील नवीन ट्रेन्ड्स' वर तपशीलवार टिप लिहा.

Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Write a detailed note on 'Disaster Management' with special reference to the 'Mithi Mitigation in Mumbai'.
मुंबईतील मिठी मिटिगेशन'च्या विशेष संदर्भात 'डिझास्टर मॅनेजमेंट'वर सविस्तर टिप लिहा.
- B) Write a detailed note on the 'Role of Different bodies under the Disaster Management Act'.
'आपत्ती व्यवस्थापन कायद्यांतर्गत विविध संस्थांची भूमिका' यावर तपशीलवार टिप लिहा.
- C) Write a detailed note on 'Consumerist Spaces'.
'कंझ्युमरिस्ट स्पेस' वर तपशीलवार टिप लिहा.

(P.T.O)

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-SOCIOLOGY-III

Q.4

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Write a detailed note on the phenomenon of Population Ageing.
लोकसंख्या वृद्धत्वाच्या घटनेवर तपशीलवार टिप लिहा.
- B) Write a detailed note on the governmental initiatives for Geriatric Care.
वृद्धांच्या काळजी घेण्यासाठी सरकारने घेतलेला पुढाकार ह्यावर तपशीलवार टिप लिहा.
- C) Write a detailed note on Old Age Homes, Senior Citizen's Associations and Day Care Centers.
वृद्धाश्रम, ज्येष्ठ नागरिक संघ आणि डे केअर सेंटर्सवर तपशीलवार टिप लिहा.

Q.5

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Non-Governmental Initiatives towards Geriatric Care in India.
भारतात 'वृद्धांच्या काळजीसाठी' गैर-सरकारी (Non-Government) पुढाकार.
- B) Criticism of 'Disaster Management Act'.
'आपत्ती व्यवस्थापन कायद्या'वर टीका.
- C) Purpose of communication.
संवादाचा उद्देश.
- D) Farmer's Suicides in Maharashtra.
महाराष्ट्रात शेतकरी आत्महत्या.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-FC-II

Time : 02 hrs 30 min

Max. Marks. 75

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

Q.1 A) **Explain the following concepts: (ANY FIVE)** [15]

खालिल संकल्पना स्पष्ट करा: (कोणत्याही पाच)

- 1) Remote sensing
दूरस्थ संवेदन
- 2) Motivation
प्रेरणा
- 3) Equity principle
समता तत्त्व
- 4) Common Admission Test
सामाईक प्रवेश परीक्षा
- 5) Biotechnology
जैव तंत्रज्ञान
- 6) Lateral thinking
बाजूकडील विचार
- 7) Consumer movement
ग्राहक चळवळ
- 8) Report writing
अहवाल लेखन

OR

Q.1 B) Write a comprehensive note on the Foundation Course (Semester IV) project submitted by you. [15]

तुम्ही सादर केलेल्या पायाभूत अभ्यास (सत्र ४) प्रकल्पावर सर्वसमावेशक टीप लिहा.

Q.2 A) Write a detail note on Public Interest litigation [15]

लोकहित याचिकेवर सविस्तर टिपण लिहा.

OR

Q.2 B) Explain the types and features of the Consumer Protection Act, 1986. [15]

ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६ चे प्रकार आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

(P.T.O)

SYBA-IV-REG/ATKT-MAR/APR-2023-FC-II

Q.3 A) Write a brief note on Biocentrism and Deep Ecology. [15]

जैव केंद्री आणि संपूर्ण परिस्थितिकि वर संक्षिप्त टिपण लिहा.

OR

Q.3 B) Explain sustainable development and its goals in detail. [15]

शाश्वत विकास आणि त्याची उद्दिष्टे तपशीलवार लिहा.

Q.4 A) Write a detail note on the issue of control, access and misuse of technology. [15]

नियंत्रण, शिरकाव आणि तंत्रज्ञानाचा गैरवापर या मुद्द्यावर सविस्तर टीप लिहा.

OR

Q.4 B) Discuss the role of ICT in revolutionizing education system in India. [15]

भारतातील शिक्षणामध्ये क्रांती घडवण्यात माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञान च्या भूमिकेची चर्चा करा.

Q.5 A) Explain time management and discuss the effective strategies of time management. [15]

वेळेचे व्यवस्थापन स्पष्ट करून वेळ व्यवस्थापनाच्या प्रभावी धोरणांवर चर्चा करा.

OR

Q.5 B) Explain goal setting and the various types of goals. [15]

ध्येय निश्चिती स्पष्ट करून ध्येयाचे विविध प्रकार सविस्तर लिहा.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय